

ANTWOORD

VAN GEDEPUTEERDE STATEN

OP VRAGEN VAN

A.H.K. van Viegen (PvdD)

(d.d. 18 juli 2019)

Nummer

3529

Onderwerp

Vergassen ganzen RTHA

Aan de leden van Provinciale Staten

Toelichting vragensteller

Duizenden ganzen rond Rotterdam The Hague Airport (verder als: de luchthaven) en in Zuid-Hollandse landbouwgebieden mogen de komende jaren worden vergast in het belang van de veiligheid van het vliegverkeer. De Raad van State heeft daar in een uitspraak in mei van dit jaar toestemming voor gegeven. Vorig jaar had de rechtbank nog uitgesproken, dat er geen reden was om duizenden ganzen te vergassen, omdat er geen reden was dat de veiligheid in gevaar kwam. De Faunabescherming had bezwaar ingediend tegen de ontheffing om ganzen te vergassen.

Het vergassen van de ganzen veroorzaakt buitensporig veel dierenleed. CO2 is een bijtend gas dat leidt tot een pijnlijke dood. Er zijn voldoende goede en adequate alternatieven aanwezig om dit probleem op een diervriendelijke manier op te lossen, zoals:

- geen landbouw toestaan in de nabijheid van vliegvelden (omdat ganzen juist op dit voedsel af komen), maar daar bijvoorbeeld zonnepanelen en kassen plaatsen. Dit is een betere optie in het belang van de vliegveiligheid én dierenwelzijn;*
- op korte termijn: het ongeschikt maken van landbouwgrond door na het oogsten van bijvoorbeeld graan direct de stoppels en oogstresten om te ploegen;*
- het gebruik van kuikenwerende rasters;*
- het gebied ongeschikt maken om te broeden, door bijvoorbeeld hoge vegetatie rondom water te laten ontstaan;*
- opvanggebieden aanwijzen en inrichten. Om ganzen uit bepaalde gebieden te weren kun je ze wegllokken door andere gebieden juist heel aantrekkelijk voor ze maken. Denk aan voldoende open water, smakelijke beplanting zoals witte klaver en rust.*
- een vogelafweerpistool en laser.*

Naar aanleiding van bovenstaande toelichting heeft de Partij voor de Dieren de volgende vragen.

1. *Kunt u een overzicht geven hoeveel de populatie van de grauwe gans, de brandgans, de Canadese gans en de Nijlgans in de afgelopen vier jaar jaarlijks in Zuid-Holland is gestegen?*

Antwoord

De ganzen worden jaarlijks in juli in de gehele provincie geteld. Zoals bij iedere vogeltelling vormen de daaruit voortkomende getallen een onderschatting van het werkelijk aanwezige aantal. Omdat de tellingen echter jaarlijks op dezelfde wijze worden uitgevoerd, ontstaat er wel een betrouwbare trend. Die trend laat het volgende zien.

De populatie van de grauwe gans is in de afgelopen vier jaar gestaag gegroeid van een kleine 73 duizend tot bijna 92 duizend exemplaren. De populatie van de brandgans schommelt en lijkt in de afgelopen vier jaar iets af te nemen tot ongeveer 20 duizend getelde exemplaren in 2018. De Canadese gans zit op ca. 20 duizend getelde exemplaren en de trend lijkt stabiel. De nijlgans laat een stabiele trend zien rond de 11 duizend getelde exemplaren.

Opgemerkt moet worden dat de stedelijke omgeving niet of onvolledig wordt meegenomen in de telling, terwijl daar wel steeds meer ganzen worden waargenomen.

2. *Kunt u een overzicht geven hoeveel grauwe ganzen, brandgansen, Canadese ganzen en nijlgansen de afgelopen vier jaar jaarlijks zijn gedood?*

Antwoord

Zie onderstaande tabel, waarbij de cijfers over 2018 formeel nog een voorlopig karakter hebben, omdat het jaarverslag 2018 nog niet door het bestuur van de Faunabeheereenheid Zuid-Holland is vastgesteld.

	2.015	2015	2016	2016	2017	2017	2018	2018
	gescho- ten	vang- acties	gescho- ten	vang- acties	gescho- ten	vang- acties	gescho- ten	vang- acties
Grauwe gans	34.304	1.432	49.950	-	42.599	1.130	44.742	-
Brandgans	8.447	-	10.919	-	11.102	-	11.655	-
Canadese gans	7.152	-	9.894	-	10.166	413	10.524	-
Nijlgans	7.758	-	7.527	-	9.369	-	9.429	-
Totaal	57.661	1.432	78.290	-	73.236	1.543	76.350	-

Op basis van deze gegevens in combinatie met de trends kan voorzichtig de conclusie worden getrokken dat de aantallen gedode exemplaren van Canadese gans en nijlgans ongeveer gelijk zijn aan de jaarlijkse groei van de populatie. Afschot en vangst zijn voldoende om deze populaties te stabiliseren. Bij de grauwe gans zou het afschot en/of de vangacties geïntensiveerd moeten worden om de groei volledig te stoppen of om te buigen naar een daling. Bij de brandgans lijkt het niveau van afschot zodanig te zijn dat een langzame daling wordt bewerkstelligd. Over de gehele linie bezien zijn we

op de goede weg maar het behalen van de beleidsdoelstellingen uit het Ganzenbeleidskader Zuid-Holland vergt nog enige intensivering van het beheer.

3. *Kunt u een overzicht geven hoeveel financiële schade in de afgelopen vier jaar jaarlijks is vergoed voor schade door grauwe ganzen, brandganzen en Canadese ganzen?*

Antwoord

Hieronder staan de door Bij12 (namens de provincie) uitgekeerde bedragen voor schade in Zuid-Holland door grauwe gans, brandgans en Canadese gans per 'beleidsjaar' (een beleidsjaar betreft de periode van november t/m oktober).

Jaar	2015	2016	2017	2018
Grauwe gans	€ 339.250	€ 427.800	€ 583.004	€ 646.654
Brandgans	€ 167.103	€ 263.762	€ 324.071	€ 318.824
Canadese gans	€ 482	€ 0	€ 3.977	€ 595

Het betreft hier de uitgekeerde bedragen. De getaxeerde schadebedragen liggen hoger, onder meer omdat er een eigen risico voor de ondernemer geldt. De daadwerkelijk opgetreden schade zal nog hoger zijn, omdat niet voor alle schades een tegemoetkoming wordt aangevraagd.

De Canadese gans valt onder de landelijke vrijstelling, hetgeen inhoudt dat grondgebruikers deze soort mogen (laten) bestrijden ter voorkoming van schade. Op basis van de Beleidsregel uitvoering Wet natuurbescherming komt schade door deze soort daarom in principe niet voor een tegemoetkoming in aanmerking. De bedragen bij de Canadese gans hebben daarom alleen betrekking op schade aangericht in gebieden/perioden waarin de landelijke vrijstelling niet benut kon worden (zoals in de rustperiode in ganzenrustgebieden of in Natura 2000-gebieden).

De nijlgans is geen beschermde soort en de door nijlganzen aangerichte schade komt om die reden niet in aanmerking voor een tegemoetkoming (artikel 6.1, eerste lid van de Wet natuurbescherming).

Toelichting vragen 4 en 5

Als antwoord op vraag 2 van onze ingediende vragen (nr. 3485, d.d. 28 februari 2019) geeft u aan dat vogels en vliegtuigen een gevaarlijke combinatie zijn. Een aanvaring met een vogel kan voor een vliegtuig zeer ernstige gevolgen hebben, met name vlak voor de landing of vlak na de start. Om die reden doet de luchthaven er alles aan om op hun eigen terrein dergelijke aanvaringen te voorkomen. Om dat effectief te kunnen doen is het helaas nodig om daarbij vogels te doden.

Daarnaast geeft u als antwoord in vraag 7 aan dat er in 2017 1 incident is geweest met 2 nijlganzen.

4. *Ganzen mogen worden gevangen en vergast om de kans op aanvaringen met vliegtuigen terug te dringen. Voor zover ons bekend heeft zich in de afgelopen vier jaar één incident voorgedaan zonder ernstige gevolgen. Wordt er onderzoek gedaan naar de effecten van de massale doding van ganzen op de veiligheid van het vliegverkeer? Zo ja, kunt u ons deze onderzoeken doen toekomen? Zo nee, waarom niet? Bent u in dat geval bereid om de effectiviteit van het gevoerde beleid te laten onderzoeken? Zo nee, waarom niet?*

5. *Kunt u aangeven of de toename van het luchtverkeer leidt tot meer vogelaanvaringen en zo ja hoeveel en met welke vogels?*

Antwoord op de vragen 4 en 5

Ganzen mogen op grond van de verleende ontheffing worden gevangen en gedood met gas in het belang van de veiligheid van het luchtverkeer én ter voorkoming van schade aan landbouwgewassen. Het reduceren van de populaties vergroot namelijk de veiligheid van het luchtverkeer. Een lager aantal ganzen in de omgeving van een luchthaven betekent een lagere kans op een aanvaring tussen een vliegtuig en een gans. Die conclusie onderschrijft ook de Raad van State in de uitspraak van 15 mei 2019 (kenmerk ECLI:NL:RVS:2019:1535, deze uitspraak is u eerder reeds toegezonden). Nader onderzoek naar de effectiviteit van het reduceren van de populaties ganzen is daarom niet nodig. Het lijkt daarnaast aannemelijk dat ook het aantal vliegbewegingen van invloed is op de kans dat een aanvaring met vogels plaatsvindt, maar er is hierover bij ons geen onderzoek bekend.

Overigens komt het verkleinen van de populaties ganzen ook ten goede aan bijvoorbeeld de waterkwaliteit en bepaalde vegetaties in natuurgebieden. Het vangen en doden van ganzen komt dus niet alleen ten goede aan de veiligheid van het luchtverkeer.

6. *Hoe verhoudt zich het gevaar van ganzen voor de veiligheid van het vliegverkeer tot het gevaar van andere vogels (vormen die niet een gevaar)?*

Antwoord

Een aanvaring tussen vogel en vliegtuig is vaak fataal voor de vogel en altijd risicovol voor het vliegtuig, waarbij grotere vogels een grotere impact hebben op een vliegtuig en daarmee een groter risico veroorzaken. Wanneer een gans in de straalmotor van een vliegtuig belandt, zal deze motor ernstig beschadigd raken en waarschijnlijk uitvallen. Bij een kleinere vogel is de kans groter dat de motor blijft functioneren. Maar ook grotere aantallen van kleinere vogels kunnen een ernstig risico veroorzaken, zoals is geïllustreerd door de aanvaring met spreeuwen die leidde tot de 'Hercules-ramp' in 1996.

7. *Is het juist dat in 2016, het jaar waar in ganzen niet werden vergast, het aantal ganzen juist is gedaald en in 2017, toen het vergassen weer wel mocht, juist weer is gestegen? Zo ja, welke conclusie trekt u hieruit?*

Antwoord

Uit het antwoord op vraag 2 blijkt dat er geen sprake is van een daling van het aantal ganzen in 2016. In die zin is de veronderstelling dus niet juist. Daarnaast geldt dat in de afgelopen jaren de vangacties onregelmatig zijn uitgevoerd, met name vanwege alle juridische procedures. De impact van de vangacties binnen Zuid-Holland is daarmee nog onvoldoende zichtbaar.

8. *Zoals in de toelichting vermeld, zijn er voldoende maatregelen om de ganzenpopulatie zonder afschot rondom een luchthaven te reduceren. Bent u bereid alternatieven voor het doden van dieren nader uit te werken? Zo nee, waarom niet?*

Antwoord

De door u genoemde maatregelen zijn bekend en worden waar mogelijk ook toegepast. Om allerlei redenen zijn veel van de genoemde maatregelen vaak echter niet toepasbaar. Er is op dit moment helaas geen bevredigende andere oplossing voorhanden dan het reduceren van de populaties ganzen. Tot die conclusie komt ook de Raad van State in eerder genoemde uitspraak van 15 mei 2019.

9. *Worden er maatregelen genomen om de landbouwgebieden rondom de luchthaven minder aantrekkelijk te maken voor ganzen? Zo nee, waarom niet?*

Antwoord

Anders dan in Noord-Holland zijn er in Zuid-Holland geen grote oppervlakten met graangewassen in de nabijheid van de luchthavens. Maatregelen als het onderploegen van oogstresten zijn daarom niet zinvol. De Zuid-Hollandse landbouwgebieden bestaan in hoofdzaak uit weidegrond. Dit is niet of nauwelijks onaantrekkelijk te maken voor ganzen, zonder dat er sprake is van grote negatieve neveneffecten. Wel wordt er bij nieuwe inrichting van het landschap in de omgeving van luchthavens nadrukkelijk gekeken naar de vogelaantrekkende functie.

10. *Worden er op geschikte plaatsen buiten de directe invloedssfeer van de luchthaven en Zuid-Hollandse landbouwgebieden opvanggebieden aangewezen en ingericht om ganzen aan te trekken waardoor er minder baankruisingen door ganzen zullen plaatsvinden? Zo ja, waar en hoe groot zijn deze opvanggebieden? Zo nee, waarom niet en gaat u dit alsnog doen?*

Antwoord

Wij achten dit geen kansrijke aanpak. Het inrichten van opvanggebieden in de zomer zal naar onze inschatting leiden tot een hoger broedsucces en daarmee tot een verdere groei van de populaties ganzen. In de winter kunnen opvanggebieden met voldoende voedsel wellicht ganzen weglokken van de omgeving van de luchthaven, maar als die gebieden eenmaal in hun volledige capaciteit benut worden ligt het voor de hand te veronderstellen dat ook de landbouwgronden rondom de luchthaven gebruikt zullen worden.

11. *Welke diervriendelijke maatregelen, die bijdragen aan het verminderen van het risico op ganzen/vogelaanvaringen, neemt de luchthaven zelf?*

Antwoord

Zowel Schiphol als Rotterdam The Hague Airport volgen voortdurend de innovaties op het gebied van vogeldetectie en vogelverjaging om de risico's te minimaliseren. De luchthavens zijn steeds op zoek naar vernieuwing en alternatieven om de veiligheid van het vliegverkeer te verbeteren en te garanderen, rekening houdend met de vogels die op het terrein rondvliegen. Hierbij wordt gewerkt met een escalatieladder waarbij het doden van vogels de laatste stap is.

Voor Rotterdam The Hague Airport geldt dat de omgeving rondom de start- en landingsbaan op diverse manieren voor vogels onaantrekkelijk wordt gemaakt. Zo zijn er dichte grasmatten (hierin kunnen vogels moeilijker voedsel vinden) en hekwerken aangelegd. Daarnaast is op delen van het terrein reeds kunstgras aangelegd en zijn er delen van het terrein met een grassoort met specifieke endofyten ingezaaid. Dit is voor muizen minder aantrekkelijk, waardoor de lokale muizenstand naar beneden zal gaan met als gevolg dat het gebied ook minder aantrekkelijk wordt voor roofvogels. Voorts heeft de luchthaven geïnvesteerd in een vogelradar waarmee de bewegingen van vogels op grotere afstand kunnen worden waargenomen.

12. *Onze vragen, nummer 3485 d.d. 28 februari 2019, konden destijds vanwege lopende procedures niet allemaal beantwoord worden. Kunt u deze alsnog beantwoorden?*

Antwoord

Inmiddels is er een besluit genomen op het door de Natuur- en Milieufederatie ingediende bezwaarschrift. Dit besluit vindt u bijgevoegd. Wij gaan ervan uit dat dit besluit voldoende antwoord is op uw eerdere vragen.

Toelichting vraag 13

Zonnepanelen kunnen een oplossing bieden voor het ganzenprobleem rond de landingsbanen met landbouwgebieden. Als er in een straal van 6 kilometer rond RTHA geen landbouw meer plaatsvindt, is er voor de ganzen niets meer te halen. Met het opwekken van hernieuwbare energie behoudt de landbouwgrond zijn waarde, zonder dat er ganzen geruimd moeten worden om de veiligheid te garanderen en wordt bovendien bijgedragen aan de energietransitie.

13. *Bent u bereid deze mogelijkheid te (laten) onderzoeken? Zo nee, waarom niet?*

Antwoord

Met een dergelijke maatregel zouden onder andere de landbouwgronden in geheel Oude Leede en een groot deel van Midden-Delfland bedekt worden met zonnepanelen. De natuurgebieden Ackerdijkse Plassen, Noord-Kethel en de overige natuurgebieden in Midden-Delfland, Schieveen en Oude Leede zouden zo geïsoleerde 'eilanden' worden. Dit lijkt ons geen wenselijke oplossing, zeker ook gelet op de biodiversiteit en leefbaarheid van deze omgeving.

Den Haag, 24 september 2019

Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland,
secretaris, voorzitter,

drs. H.M.M. Koek

drs. J. Smit